

כשרים ראש-הממשלה במרכז מפלגת העבודה - 27.6.68

חברים,

לפנינו עומד עניין חשוב ביותר, עניין של שיתוף פעולה בין מדינות השלום. עניין זה הוא עניין של שיתוף פעולה בין מדינות השלום, בין מדינות המזרח התיכון, בין מדינות אסיה ובין מדינות אמריקה הלטינית. עניין זה הוא עניין של שיתוף פעולה בין מדינות השלום, בין מדינות המזרח התיכון, בין מדינות אסיה ובין מדינות אמריקה הלטינית. עניין זה הוא עניין של שיתוף פעולה בין מדינות השלום, בין מדינות המזרח התיכון, בין מדינות אסיה ובין מדינות אמריקה הלטינית.

במסגרת זו של מרכז המפלגה באירופה, מן הראוי לפתוח במך, שנפתח לחברים רבים הקשורים במעשים שאנו עושים בתחום העיקרי, של מעמדה ושל ביצורה של מדינת-ישראל.

במסגרת זו של מרכז המפלגה באירופה, מן הראוי לפתוח במך, שנפתח לחברים רבים הקשורים במעשים שאנו עושים בתחום העיקרי, של מעמדה ושל ביצורה של מדינת-ישראל. ברובי, החיימים להיות בתכרה כלליים, לעמדה אחרת את הדיבור על הבעיות של מדינות החוץ. אמרנו פעמים רבות כי היעד המרכזי שלנו הוא המאבק על השלום. מלבד הברכה שהשלום עשוי להביא לנו ולשכנינו, מלבד הפלידה שאנו מולדים, כיהודים וכבני-אדם, מפני חיים ששפוכה דמים מלווה אותם המיד, הרי יש בה בשאיפת השלום חשבון היסטורי עמוק יותר - הרצון שעם ישראל החוזר למולדתו ימצא את מקומו המוכר בשלום בקרב העמים שמסביב לו ובמשפחת העמים כולה. רק השלום יביא את חוץ הגאולה אל ביטחו השלום.

על כן לא חזלנו ולא נחזל לדבול בשלום איתן ויציבה, לברר כל אפשרות סבירה לקירוב ולחמש כל גזע וקשר העשויים לקרוב.

אך להשגת שלום, כידוע, נחוצים שותפים. להיפוכו של שלום די בצד אחד. כל נסיון לקטוע הערכה סיכוי השלום מחייב וצפוי הקרבה צלולה של עמדות במשלות שרב.

מבין המדינות שגלחמו נבדו אשתקד מתכלת בקיצוניותה ממשלת מצרים. עיזודה המפיל לתבלנים ולמסתבגים, הטרדה המחייבת הבלתי-פוטקת את יישובינו בגליל העליון ובצפון עמק הירדן תרמו רבות להדלקת הפדורה. עכשיו ודיא מטרבת אפילו להרהר באפשרות של שלום עד כדי הזרמת המאמצים הבינלאומיים המיועדים להבטחת סיכוי השלום.

המפתח נתון בידי מצרים. עמדה קהיל' פשוטה במישור על סיכויי השלום בין מצרים לישראל -
 ובעקבותיה על סיכויי שלום בין ירדן לישראל. אמנם, מוקדם לקבוע את כמות ורצינותם של רמזים
 מירדן על רצון בשלום. אך קשה להשתכנע באמינותם של דקלומי שלום המלווים ירידת והפגזות מעבר
 לגבול ושידורים דו-משפיעים של מלך ירדן שיש בהם, לעתים, תמיכה גלויה בפלחמת סודר. וירדן
 היתה לכרכו של תוקפנות טרדנית במבול ולמרכז של פעילות, כפי שהיתה סוריה לפני מלחמת ששת הימים.
 נוסף על אלה, הווי מתברר והולך כי ירדן איננה משוחררת מחלוח באצור. השאלה היא - האם יינתן לה
 אור ירוק או אף בחוב מקהיר אפילו לבידור רציני של סיכויי השלום.

ובקשר מנשבות רוחות אחרות לגמרי. רק לפני שבועיים פירסם זמברו העיקרי של נאצר, הסנין
 היכל, פסק החרע אור על עמדה ארזנית. ודאי, היכל איננו נאצר, אבל בשעה שאנו משווים את דבריו
 שלו עם הדבריה הסתומים יותר, הספינקסיים במקצת, של נאצר, בסידורו מ-5 ביוני השנה, אפשר לראות
 בחיכל לפחות מפרש מוסמן.

נאצר דיבר בזמנו, כפונחיים ערשילאיים על דבקות בהשגת "מלוא הצדק". זהו משפט, שבשלב המערבי
 אפשר לנסוח לתת לו פירושים שונים. אנו יודעים, שבשלב הערבי יש לו פירוש אחד בלבד, והוא
 היסול לישראל. ואין זו השערה פסיכית שלנו בלבד. הסנין היכל פדבר ברור על "שבירת הבקבוק"
 וזו ישראל! כך הוא מתאר לעצמו את השבירה: סודיה תכה על ראש הבקבוק, מצרים תהלום בתוחיתו
 ואז תספיק מכה קלה על בטן הבקבוק, מצד ירדן, כדי לשבור אותו כליל. וזוהא אף מתאר את תהליך
 השבירה: לא תבוסה מוחצת ומהירה, אלא תבוסות חוזרות וניסנות, עד שתביא המצוקה לידי ירידת
 המגנים מן הארץ, ואז תמוטט ישראל כדרך שהתמוטטה המלכות הצלבנית, ולא יישאר מפנה אלא מיסוט
 קטן, שיאזרח להתבולל בקרב הערבים. היכל אומר, שזו התפיסה היסודית שהיתה לערבים לפני מלחמת
 יוני, ולא נשתנתה גם עכשיו, אלא שאין הם רוצים לחזור על מיטגים, בעיקר בתחומי הסברה והיאום.
 במקום מלחמת התערות שאיננה, כרגע, לפי כוונה של מצרים וזבל הסנצ'רשכל במלחמה למועד יותר ארוך.

310

קשה לומר שכך מדברת מדינה המחוייבת לקבל טרל החלטות בינלאומיות המדברות על שלום יציב.
 יתר על כן, הייכל מודה בפני פלא, כי שאיפת השלום היא מטרה יסוד של ישראל, וזוה מבורך את עצמו
 דאח עמו, שישראל לא השיבה דבר זה. בשבילו שלום פירושו הכרה בישראל וחננות קיומה. לכך
 הוא מתגבר.

מתחייבות איפוא שתי מסקנות: דיבור צבוע הוא, מצד מצרים, לומר שהיא מקבלת עליה החלטה
 בינלאומית, בזכות נאלי שלום. היא איננה מעודדת עשייה שלום מצד ירדן, זה הפטיש שהיכל העוד
 לו המקיד, להכות על בטן הכקבוק. נאמר לסוריה - היא רחוקה ממחשבת שלום, עוד יותר ממצרים, וכל
 פירוש בענין זה לפותר. איננו יודע אם זמנתי מציאות זו תשתנה, אך עלינו לראותה כמנה שהיא בשעה זו.
 שום מדינה ערבית לא הגיעה עדיין לנכונות מעשית לקדם את השלום.

אני יודע שיש חברים, והיאחיו רוצה להיות שותף להם, המחלבים בתקווה של הסדר קבוע עם ערביי
 ארץ-ישראל, במנוחק מהסדר עם מדינות ערב. לא מסרו נטיונות שיחה, וצליעעוד יהיו, ואולם למי
 דעתי (ושזכו: לצערי), אין רואים גם כאן בעת אחיזה מבטית.

בצעה זו אין מציאות ערבית וצפעריות ערבית בארץ-ישראל המסוגלת להכין יחסי שלום איתנו
 מחייבים עם דיקה אל הכלל הערבי, ובשום פנים אינם פותרים אותה. ואחח היא, אם וציפוק לטירוב
 לובש צורה של תלום בתוסיין, הקסוד מאמר בכאמר, זו אינו צורה אידיאלוגית אחרת. מתן האפשרות
 לציבור זה להיות את יהיו, להתקדם, לשמור על קשריו עם אחיהם לשפה ולתרבות מבוחץ, וכיזבא באלה -
 אלה דברים, שיש להם משמעות חיובית עצומה לגבי קיום יחד בשלום, קום שום, לבני הימנעות ממכסוך
 חדיתי בתוך תוהם שליפתנו; אבל חשיטתי, כי פחמת עמדתם של הערבים אין גם כאן דרך קצרה להסדר
 שלום אזורי מקיף.

דומה שמניות זה עשיתם לעלות המסקנה, כי תצטת חובניות שלום חד-צדדיות משלנו בפרהסיה היא
בשעה זו עשית בלי סדן. הן זכות לתקבות פומביות שליליות בקרב שלישי מדינת ערב, והתמכות
הללו אינן נובעות מן התכונות העצמיות של תוכנית זו או אחרת. הן נובעות מאי-נכונות לכל הסדר
של שלום שאיננו - מעצם טבעו - מקפידה לתקפנות מתודתה, לנמיון וחזר לשבור את הבקבוק. הכל
חוזר אל שלושת האווים המפורסמים של תולדות התרבות.

יש כאן עוד מכה מטרידת, שמה יגתו ברו במנוח ^{ל.י.ה.} ~~שואפים מטרידים~~. כל אחד מכם מכיר את תהליך
המיקוח הזוג כל מחיר שהלקוח מציע, מיד הוא נהפך אצל הסוכר למיטקום בטוח. את הפשרה יתפשו בין
המגינים הזה לבין מחיר המקסימום, שהסוכר מציע, ואולי הוא עלה בייחוסים, ויחזר מוצהר, ^{מ.ק.ל.} ~~אמנם כזה~~,
אינו אלא הזמנה לתוספת ויתורים אחר כך.

לצד איננו יכול ליטול זכות לעצמי להשיע הצעות ולחדש את כן, שעשיתי זאת בשמי הפרטי.
כידוע יש עוררים רבים גם על שריג, שאינם ראשי משלה, העושים זאת. ומילה בסלע - משחקא בתרין.
אבל נחזור לעניין פשרתו עלי להודיש במטבח תוקף, שהפשרה שנאצר והיכל מחמישים היא פשרה של הנק
לא פשרה של חיים. בשעה שהם מסתוריים כביכול, מאחורי הצעות מוצעת-הבטחון - ליבם, לכל היותר,
להפוגה עד לסיכוב הכא. טובלים ושרץ בידם. אין לנו ענין להציע תוכננס להפוגה שכזאת. זהו הענין

ומיתי העמד לדין. מכאן עקשנותם שלא לחזבנם למשא-ומתן ישיר. משא-ומתן בין הצדדים, פנים
אל פנים, הרי טומן בחובו הכרה הודית והוא הרי עשוי, הלילה, להביא לידי אסון ושמו "שלום".
סידור פליטיבי, מבחון, עלול להיות הקדמה למלחמה. נתנסינו בזה פעמיים, ונוכחנו שאין ישועה בהסדרים
פילוליים בלבד. הויכוח על משא-ומתן ישיר ועל יצירת תנאים נוחים לו, גם מבחינה פסיית, הוא, איפוא,
ויכוח על עצם השלום. מי שאינו מרס משא-ומתן ישיר, שמה הוא אינו אלא מחכה לעוד סיבוב וקנה זמן,
ולשם כך אולי הוא מרס פחדון כפוי, או הסדר מעורמל ובלתי מחייב, סיתמוטט על ראשנו כפי שהתמוטט

הסדרי 1949 ו-1957.

אין פירושו של דבר, כאמור, שעלינו לתת את נפשנו מרף לייאוש. הדברים שאמרת עליהם מתוך מצב קיים, מתוך תמונה טפסית. אין דברים נצחיים במאמציך מדיניים. אסור שנשיה את לבנו מן הסלום כיעוד וכעיקרון. "אף על פי שיחממה, אחכה לו בכל יום שיבוא". בשעה זאת והדבשה היא "שיחממה". בינתיים חממת הקיים הוא לכוד הבסיס למחשבתנו ולתכוננו לעתיד הקרוב, מבחינה מדינית, מצד הכטחון, מצד היערכות המטק ומצד העלייה. אין טעם בתכנון מתוך הנחת שינויים, ואין יודעים מתי יבוא. עלינו לבנות את כוחנו לעמידה, ככל המובנים. ודאי שאנו זוקדים על הכח הצבאי, ודאי שנתעצמנו ועוד נבנה חיילים, לעמידה בסכנת יאוש ולקידום פני סכנת לעתיד לבוא. אנו מוסיפים בזה לזכור ובעם. הם לא הכדירו ולא יכדירו. אנו מצפים מהם לטוב ביותר, אם לא למעלה מזה. הממשלה תיתבע, ותיקן לצרכי הכטחון עדיפות עליונה, מתוך צטחון צמור שכל מה שיש בכוחו של עם עמי זה לתת, ינוצל למירב הכוח והיעילות. זמה שהממשלה נותנת - בא מיד העם. והעם ייתבע וייתקן. וארשה לעצמי לחביע כאן, בדרך אגב, חשיחה גדולה על חזקת הפועל של ההסתדרות שלנו, ועל דיבבות עבויים שבה, שראו חזקת זמן זה, כשאנו חייבים במאמץ עליון, זמן ראוי לקבץ שעות עבודה. אחרי רבים מהם - תנאי עבודתם נוחים הרבה מתנאייהם של עובדי הכטחון. דחיקן, במצב כזה, החבונת בין עבודה בטוחות ולא-בטוחות? הרי הייצור הבטחוני שלנו והדחב והדעסק, מספר שובירו עליה עלייה עצומה - היכן הסולידאריזת עמהם? ובכלל, היכן הכטחון מסתיים? חלק בלתי נפרד מזה הוא חזקת חברתנו וחזקת משקנו.

ולכאן יש לצרף גם את **העצמאות באדם**, מכה העלייה זמן הדיבור הטבעי. כל מאמץ בהתעצמות זו - אין ערוך לו.

ובכל כוחותינו אלה עלינו להתמודד גם עם בעיות הפרחת השממה ויישוב הספר. בשנה שחלפה, מאז מלחמת יוני, נוספו לנו ישובים חדשים בספר ובמדבר, אם ישובים חדשים שקמו, ואם היאחזויות שהפכו לישובים. ואם לא הקימונו יותר - הסיבה איננה סודו האמצעים לא הספיקו. ובכל זאת עוד היד נטויה. אבל הזמן קצר והמלאכה מרובה.

חברים,

נזרקה אצלנו לפני שנים סיסמה של "אריינסאציה על עצמנו". הדבר נכון בעיקרו, אבל אין זה משוורר אותנו מדאבה למעמדנו הבינלאומי. בדידות בינלאומית אינה מחזקת את איחוננו כעמדתנו אצל פני כוחות עוינים. עמדה בינלאומית בגודן הובעה כהחלטה מועצת הבטחון מיום 22 בנובמבר

1967. אם להתבטא בזהירות, זה רחוק מלהיות סמך ישראלי. אנו היינו נותנים את ההחלטה אחרת.

ואילו היתה מועצת הבטחון בית דין בודק ומוטר, ולא מפגש אינפורטים - היינו נותנים להחלטה אחרת גם כעת. אין בה הבחנה אמיתית בין התוקפן לבין העומד בסכנה כלייה, ואין בה פירוט במקום שהוא דרוש, ולעומת זאת יש בה פירוט במקום שאינו דרוש. ואולם אסור בשום פנים ואופן להביח לצד השני

לקרוא, אפילו החלטה זו, לפי נוהיותו, ולהוציא מתוכה צימוקים שישרתו את מטרותו היסודיות, את המטרה שהיא חוזה הייכל. ובמיוחד שאין לנו להיתפס לתעמולה שכזאת. מי שעושה זאת מהטיא בלא יודעים את המטרה. גבון, יש בהחלטה דיבור על עקרון נטנה משטחים אם כי ללא הצדקה סיטוט גית.

ובלי הזכרת קווי שביחת הנשק, זכרונם לא לברכה. למשטר, לקווים ולהסכמים של שב"ת אין זכר במיטתן זה. ועודו זה, בפירוש, רק אחד מן היסודות המרכיבים סעיף שלם, את הסעיף המעסי הראשון.

הקורה: להקטת שלום בודק ואיתן במזרח-התיכון, מעיסי הערבים, והתעמולה הסובייטית המסייעת להם בלבלו במקורה זו את המוחות כל כך, שאין לצאת מן הסבך בלי להתייחס להחלטה כשלוונה.

חברים,

ברור לגמרי, שלפי אותה החלטה עקרון פינני ששחים (ולא באמרי כולם) אינו אלא אחד היסודות על כינון שלום צודק ואיתן. אין לו שם קיום וזמר בזכות עצמו. וכעצם, למעשה - הפיסקה מיותרת. הרי הדבר גם מבליט איתמר. ההחלטה מזכיר על "גבולות בטוחים ומכורים". ברור שהסדר של שלום עם גבולות מסכמים אמ' הוא מבוזע, יש לו משמעות גם לגבי הצבת הכוחות. הפרוטג' "גבולות מכורים ובטוחים" היה נושא לפירוש השגב ומטמך מצד מעצמה גדולה, שבלעדיה לא הייתה החלטה זו קיימת, כביטוי למדיניות בינלאומית מעוללן ומסמכות. רק לאחר שארצות הברית הבהירה כי מדובר בגבולות קבע חריגים, שונים מקודי 4 ביוני, לאמור - בגבולות שייקבע בהסכם בין ישראל וסוכנותיה, במסגרת כינון השלום - רק אז יוכלנו לשתף פעולה עם הנציג שנחמנה על-פי אותה החלטה. עובדה היא כי אין בה לפנינו שום תביעה בינלאומית להחיש את המסמך הקודמים של שביתה ולשק.

כאמור - זו לא החלטה שלנו, אבל בשום פנים ואופן אסור, שירשה פישחו לעצמו לעשות ממנה "תוכנית כקשתך", לתלוש דבר שהאדק אחד ממרכיבי השלום, לפי ההחלטה, ולעשות אותו למין תחליף של שלום, ולהשתמש מן המשא-ומתן לשלום על כל הברוך בו. הדבר הזה לא יתכן, ולא רק לפי דעתנו אלא גם לפי אותה החלטה. ואם מתניחו של שלום, וכלהמדינות הדידיוותיות, סוענים כי אין מופנית לישראל שום תביעה להתייחס לקודי 4 ביוני, לפה נמתין אנו את עצמנו, על דרך של פירוש מפורז, אל מצב של בדידות שאינה נבחרת עלינו כלל. אין נוטשים מישלטים בטחוניים במלחמה, וכך אסור לנו לותר על עמדות מדיניות ומשפטיות שהישבנו ושיבצרנו ברוב עמל מדיני ממושך - שעדיין לא נסתיים. לואיפך - הדבר צדין לשדר אותנו להתמיד במעולה מדינית.

ומכוח החלטה מעצמה הבטחון פועל הד"ר יארינוב. אנו רוצים שיצליח, מפני שהצלחתו פירושה שלום. הדי כתב המינני שלו ושא בגדר החלטה, ולכן גם בגדר תביעתה היסודית והמכרעת לשלום. סיכויי הצלחתו תלויים בסיכויי השלום, וסיכויי השלום תלויים, כאמור, ברצון כן משני הצדדים, היימצא מן הצד השני?

ויש ענין אחר, שבו דנה מועצת הבטחון, ושם אנו חלוקים עליה לאורך כל הקו כוונתי להחליטה על ירושלים פיוס 21 במאי 1968, שאמנם לא נזקבלה פה אחד. בלי להכנס לדקדוקי אותה החלטה, אכוד בפשטות, שאין ישראל יכולה להשלים, ואף לא תשלים, עם ויתור כלשהו על שליטתה המוחלטת בבירוח השלמה והבנייה. וזאת עם נכונותנו המוצהרת לכבד אינטרסים מצריים ומוסלמיים.

שימוש זיקתנו מחייב את עם ישראל כולו, מחייב ויכוח אכלוסים ומוסדות בבירה, מחייב פניה ופיתוח ברחמים, ונכונות להחזיר לירושלים את שכינת ייודה על-גוד דיבוי מוסדות תורה, מדע ותרבות. אנו מודעים שיש צורך בהסדר יישובי יהודים בירושלים, ויש להבטיח את מילוי צורכי היישוב החדש. כבר עתה הוחל בבניית מאות רבות של יישובים והשירותים הדרושים להן, נטללו ונסללים לביטוח וחננו קוי מים וכיוב, ויש שפאחות, ויחידים שהשתכנו באיזורים החדשים בעיר. כעת המדובר בסאות נפשות, מספרן יעלה וילך בעקבות. הרבה מעבודות הבנייה מחייבות שינוי הריסות והכשרה, וגם הדברים הללו נעשים. ומה שישן שינוי הריסות! הרי מצאנו את העיר המקודשת מחוללת במזמאה ובחלאה.

היא היא סעיף על חופש גישה למקומות הקדושים, בהסכם שביתת-הנשק. ואיפה גישה היא? היולל הקודש כשמוסד היחיד תרם בחיל כנסיות ובתי מדרשות יהודים וזלול המתים יהודים זההמה וצחנה היחודי את העיר הזאת אנו באים לנאול מסומאחח, מן הסומאה שגולה בלי מילה של מחאה, מאלה המבקשים לשבת עתה לדין עלינו. אנו חייבים להבטיח את מילוי צורכי היישוב החדש, ויש להבטיח את מילוי צורכי היישוב החדש, ויש להבטיח את מילוי צורכי היישוב החדש.

מן הדין שאחזור, כחמש שנה לאחר פליחת שיטה וזימים באחזי אומות השלום והעם בישראל על עקרונות מדיניותנו, המורכבת משני יסודות: **אחינוּת עמידה על קווי הפסקת הנשק כל עוד אין שלום - ונכונות מתמדת לכונן שלום איתן ויציב כגבולות מוסכמים ובמוחים שייקבעו בהסכם בינינו לבין המדינות השכנות.** ואאל ומדובר בהסכם, ברור כי בוד-שיה רציני על שלום, לא נציע הכפיב - ולא נקבל חכתיב.

אינו צריך לפרט כאן הרבה את עמדתה של ברית-המועצות. ברית המועצות מוסיפה להודות עם ארצות ערב באשר היא חוזרת לתוכן חזירה מדינה, כפופת ואף משקית. מנגנון התעמולה הסובייטית נותם לטירות הצבאיות המפורסות לעיני השלום. נהיה לי לקרוא, לא מכבר, מאמר בשבועון הסובייטי לעניני הזקן, "טוביה ורטיא" בבלוזן פנים 31 במאי. בדיבוריה הצבאיים של מצרים רואה העתון, הוא יוזמה לשלום. ואשר לנו - אביא כאן "קומפלימנט" שנאמר על חשבוננו במישרים. ואני מצטט: "ראש הממשלה אשכול הכריז, שישראל אינה מסכימה לשיחות שאינן ישירות. כך הוברר שר יותר מכפי שהיה ברור אי פעם, שישראל משגיגת במסלולן שליחותו של יארינג. הפרחת המילים, על שיחות ישירות ולא ישירות - אינה אלא הסוואה. בתחבולות טובות, תל-אביב שואפת להכשיל כליל כל הסוד של שלום לפנסוף" עד כאן לשוננו. חד החלק שלי להסמיק - חיפוכה של אמת. ישראל היא התוקפן והערבים הם הרוצים בשלום. ביישוקי - מלמארת - אין לומר דברים כאלה. אולי יצאנו מזה. והטענה הסובייטית נשענת על נימוק מוזרי בביבולו. אמור שירדיו מיטתו שפחים מחמת מלחמה. הלא בזכיר לה, לברית-המועצות, את מצבה שלה בתחום זה. ברית-המועצות והתקפה בימי היסלר ושחתה דם חת מנעו, בחלקה הכבוש. האמנם חנה היא עצמה את רצונה שלה לחציב בבולות בטוחים? האמנם תקרא לזה "רווחי מלחמה"? והלא אנו עומנו ועומדים מול ארבע המצודות על רצוננו להשמידנו. מה עלינו לעשות? להציא מידינו את רצוננו ענה, לקיימה כמצבור פליטים מפורטרים וכלואים בניסו חתה שלטון זר שכל מעיינו להשמידנו, ולהרסות שחיהמך גזה לבטיס ימי וצבאי מצרי גברנו? - ושמה עלינו להפקיד בידי אחרים, אחרי הפסיון הפר טנחנטינו, את השמידה על חופש הטיים במצרים, להסכים לפתיחת התעלה "קרומה יברייב", או להשלים עם הפיכת יהודה ושומרון, מחדש, למטיש המכוון לבסן הבקבוק? האם מותר לתבוע מאתנו שלא נרדף אחיה בקת הפטיש, שלא נציב את בבולט חכמותנו על הדרך, שניתן את ראשו לסדן לפטיש? לפי יש זכות מוסרית לתבוע זאת מאיתנו? ודאי שאין זכות כזאת לפי שמצייד את המפוכנים שבאייכינו, המחזיר אותם, לפעמים פחות ולפעמים הרבה יותר, למצב השצמה שחיה להם בערב מלחמת ששת הימים, והלא התוקפנים לא ישקטו על שמריהם! כל המוסיף להם, ברע מבטחון העולם ומשלומם, ולא לו לשעון טענות מוסר, וטענות תוקפנות.

יש, כמובן, בעיות לא קלות. יש אפילו ערביים, יש פליטים, לא קל ולא פשוט להעלות פתוחות
 טובים וכלאים, תוך שמירה עקרונית הכללית ואופיית היחודי של המדינה. אנו הוכחנו שאנו יודעים
 לחיות ביחסי שכנים הוגנים ומשתפרים עם אוכלוסים ערביים, בשעה שיש רצון טוב גם מן הצד השני.
 אשר לפליטים - רבות אמרנו והסברנו לא אנו אשמו אותם. ואלם בעייתם - בעיית, ואף אינה יחידה
 בעולם. כבר היו בעיות פליטים, ויש בעיות כאלה. הפתרון נמצא בתוך האיחוד. עושר טבעי לא חסר
 בו - בני אדם חסרים, בני אדם עובדים ויוצרים.

אנו נתנו דוגמא לפתרון כשקלטנו אצלנו פליטים יהודיים מארצות ערב וסודי מדינת ישראל, כמספר
 הפליטים הערביים ויותר מזה. הם באו אלינו כחוסר כל וכאן היו לנכס יוצר לארץ ולעולם. הוכחנו שבני
 אדם הם נכס ולא בעמסה, אם יש כו לפתורם. יש בכוחו של האיחוד הזה, רחב הידיים, לפתור את השאלה
 לחובת הפליטים, לרחוותו שלו ולטובת השלום. כבר אמרנו לא אחת, כי לכך דרושים אמצעים בינלאומיים
 והם ימצאו, ואנו מוכנים, כמידת יכולתנו, אחרי שכבר העמסנו על עצמנו עול קליטת המונים, לטעון
 בכחבנו גם חלק מן המעמסה הזאת. ויאמרו הדברים באוזני יודים ויריבים גם יחד. אחינו נקלטו
 בחוכמו. ייקלטו הפליטים בקרב אוהיהם לאמונה, ללשון, לתרבות ולמנהגם.

הערה אחרונה לעמדה הסובייטית: צד לנו כי עדיין מוסקבה נאחזקת בשקר המפונה, שאנו קיבלנו
 עלינו שליוותה של הפיכת משפטים באיחוד. אין שחר לדבר הזה כיום ולא היה שחר פעלים. משקר זה,
 כאילו אנו יוצאים להפוך את המשטר בסוריה, הרי התחילה התוקפנות המצרית במלחמת ששת הימים.

היתה לנו אכזבה מרה מעמדתה של ברית. בודאי שאין הסוואה עם העמדה הסובייטית. אבל בשבילנו
 זו היתה אכזבה, בפרט כאשר אנו זכרים מה עשתה למענו בעבר. על כן לא נתקנו את הדו-שיח בשום
 תחום כתחומי יחסינו - ולעת מצא נחדש אותו, בתקווה לחדש את שויה ושקמה לוקת תהיה קצרה וחולפת.

ועם כל אלה, לא נמנע עצמנו מן התקווה. שמא פה שלא יעשה השכל יעשה הזמן, והשכל ישפר את מעשי הזמן. עם רוממה יש לנו והשיג תקינים, ואנו מקווים שהוא לא ישיאר לבדה לעניין זה בקרב מדינות מזרח אירופה. זה יחייב את ונאמנה מלאי מאויבה. אין מעטת המדינה אנו נכלי אנו, וזה

היתה לנו אכזבה מרה מעמדתה של צרפת. בודאי שאין הסכמה עם העמדה הסובייטית. אבל בשבילנו זו היתה אכזבה, בפרט כאשר אנו זוכרים מה עשתה למענו בעבר. על כן לא ניתקנו את הדו-שיח בשום תחום מחומי יחסינו - ולעת מצוא נחדש אותו, בתקווה לחדש מה שהיה ושהמחלוקת תהיה קצרה וחולפת.

בריטניה שמרה בדרך כלל אמונים לגישתה הבטיחית המחייבת שלום. אם כי על עמדתה לוחצים בלי דרך אינטרסים אחרים. יש בין יודינו עם הדואנים לנקיטה עמדה מוסרית מצדנו, לשמירת ה"אימב", התדמנת, שלנו כעם המוסר. השבתנו כנרצחו אנו עומדים ונעמוד על נפשנו, ולפיכך עמידתנו ועמדתנו היא מוסרית ביטורה. כותר לעמוד על הנפש לעם ירוצ מארטרולוגיה באלמיים שנות בודדיו.

אשר גדול של ירידות שמור לנו בקרב עמים קטנים יותר באירופה, וכן בקרב ארצות רבות באמריקה הלטינית, באפריקה וקצה באסיה, אנו מעריכים ומקווים ירידה זו ופלגנו לשפחה, לתרבות מעטים להתמיד בהסברה מוסכמת ומפורטת. וההשגרה האלימנטלית, יחד עם האנשים ליהודים.

במכתחון השאיתי לטוף את בעיית יחסינו עם ארצות-הברית. ארצות-הברית הוכיחה ירידות מעשית לישראל בעמידתה על עקרון השלום ועל משטר השלום. ודאי, אין ארצות-הברית מנותח איתנו מליכך כדרך שברית-המשעצות מנוחה עם הערבים. יש היסוסים, יש חילוקי דעות וגישות בניסוח וכעמדה, יש גם אינטרסים /מריקניים מוחשיים בארצות ערביות אחדות. מכל מקום, ירידותה של ארצות-הברית, על כל הסייגים שבה, היא הנכס המדיני שלנו בזירה הבינלאומית ועלינו לטפח דו-שיח לפעמים נוקב, ותמיד ירידותי, ולהעריך אל נכון את מעטי העט הבדול הזה ונשיא הדבול. אנו מקווים, שתראה ארצות-הברית נכוחה את המרחש באיזור הזה ותתן יד לשמירת היציבות שהושגה ולכינון שלום אמח בבוא היום. ויאמר נא, ובכל הענוה - תדע נא להעריך את משקלה הסמולי של ישראל למען שני אלה. נוכח התגרות האוייב והתעצמותו, אנו רשאים לצפות לעזרתה.

כך, חברים, אנו עומדים בידה הבינלאומית. לא פחדוים, לא נאשים, לא חטרי ירדום אבל גם לא נשענים על קטח רחכה ועקובה של תמיכה בלתי מסוייגת. אין מעצמת הפודהו איתנו בלי שיוור, בלי אינכרסיס באד השני, כדרך עברית-המפעלות פודהו עם הערבים. הדבר הזה מזוייב פשלה מדינית עגיפה ובלתי-נלאית. להצביר ירדות במקום שיטנה, להוסיף ירדות במקום שהיא רפה ולרכוש ירדום בכל מקום שאפשר, בקרב מדינות, עמים ואישים.

עלינו להביא לתודעה העולם שאנו עומדים מול אויב שקם עלינו לכלחוננו, בכוח ירדום מנענו זאת ממנו עם הפעם, אבל הוא לא ויתר על מזימה ההשומד.

מה יש ערך רב למאמצינו בתחום ההסברה. איני מכיר אדם העוסק בה והמוכן לשקום על שמריו ולהסתפק במה יש. טוב כך, ואני לנו אם נשקע בשביעה רצון עצמית. אבל יש גבולות להסברה. במקום שיש עינות מדינית אין ההסברה לבדה יכולה לחלל נפלאות. ובזדאי שהיא קל לנו יותר לשרר עלינו אהדת העולם בשעה סכנה. יש אהדה טבעית ל"אגודרדוג", לחלש, לצפוי לאסון. אין אצורות אהדה טבעיים כאלה למצבה, והסברה לבדה לא תגשר על התחום. לעמים עולת בי הירחור מר, שאילו חלילה היתה תוצאת המלחמה אחרת, הייתי המדינה נחרבת וההסברה מצליחה... טוב שלא היגענו לירי כך.

ואפילו היום, כפי שהוכח ביום השנה העטורים לעצמאותנו וביום השנה הראשון למלחמת ששת הימים, אפילו היום נודעים לישראל נכסי כבוד ואהדה רבים ברתבי תבל - ויש חומר רב המעיד על כך. חבל שאינו טגיע לציבורנו בארץ.

לבן, הברית, יש להסתייג פתליית קולר כל אדם בהסברה. המבקרים העושים זאת, הוכיחו כושד
הסברה לא מבוטל, כשהפכו את הביטוי "מחול הסברה" למטבע שבר לסוחר. שמא אפשר לבוא אליהם
בבקשה, שיתרמו מכושרט זה להסברה בעזחינו בעולם. ויפסיקו להרעיש עלינו שמיים וארץ על מחדלים,
במקום שאין אלא קשיים.

ועל כל אלה - עם ישראל, בארץ-ישראל ובארצות המלח. בהם תלוי העיקר. מהם תוספת כוח,
באדם ובמשק, מהם תוספת כוח בתחישבות ובבטחון. העם הוא הנקרא לפירב הסולידריות והמאמץ לימי מבחן

שיבוא.